

4. Inanna als Venus

De woning van godin Inanna was de hemel. Zij was de planeet Venus die als een fonkelende lichtbol langs de einder trekt. Als zij aan de hemel opkwam zeiden de Sumeriërs dat ze haar gouden diadeem had opgezet. Haar tegenspeler was de maan, die in de mythe haar vader was. Maar in veel vroegere tijden waren zij waarschijnlijk man en vrouw, Mevrouw en Meneer Hemel.

Hemelgoden

Veel goden woonden in de hemel en de Sumeriërs hielden hen nauwlettend in de gaten. De goden bestierden immers het hele aardse gebeuren en gedroegen zich als onberekenbare meesters die ieder moment fataal konden toeslaan. De zon was de god Utu, die 's ochtends in het oosten de poorten van de onderwereld opende om zijn tocht over de hemelkoepel te beginnen. 's Avonds daalde hij neer in het westen en reisde door de onderwereld terug naar het oosten, waar hij de volgende ochtend opnieuw in volle glorie tevoorschijn kwam. De nachtelijke hemel werd verlicht door de maangod Nanna. Hij bezat het vermogen om zich elke maand te verjongen en de Sumeriërs vergeleken de nieuwe maan met een pasgeboren kalf, *de hoop van elke herder*. Maar er was nog een andere godheid aan de hemel, Venus, die na de maan in de nacht het helderste licht uitstraalt en waar de Sumeriërs ernstig rekening mee hielden.

Avond-Inanna en Morgen-Inanna

Venus staat niet lang aan de hemel, nooit langer dan vier uur. 's Avonds trekt de planeet in het westen laag langs de horizon en duikt al snel weg. Na acht maanden is de planeet zelfs een tijd helemaal verdwenen. Het ging de Sumeriërs toen opvallen dat in de periode waarin Venus 's avonds niet te zien was er 's ochtends vlak voordat de zon opkwam een ander lichtpunt zichtbaar werd, dat er precies zo uitzag. De Sumeriërs noemden beide hemellichamen 'Inanna': Avond-Inanna en Morgen-Inanna. Zij begrepen kennelijk dat beide hemellichten aan elkaar verwant zijn. Toch zagen zij er aanvankelijk twee aparte goden in, die beiden eigen tempels hadden waar ze met verschillende offers werden vereerd.

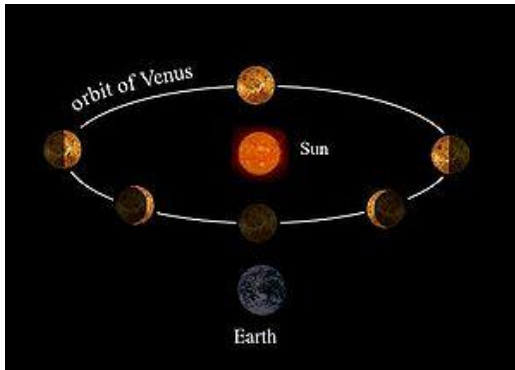
Hoe dat precies met die twee Venussen zit weten we nog maar sinds een paar eeuwen, dank zij de ontdekking dat de zon in het centrum van de planeten staat. Venus is vanaf de zon gezien na Mercurius de tweede planeet en zij voltooit de omloop in 224,65 dagen. De aarde is de derde planeet en heeft 365,25 dagen nodig om rond de zon te draaien. De aarde lijkt dus op een schaatser die de buitenbocht neemt, terwijl Venus in een binnenbaan om de zon roteert. Venus lijkt voor ons te versnellen als de aarde in dezelfde richting beweegt, zij vertraagt en loopt zelfs terug als Venus en aarde in tegengestelde richting rond de zon cirkelen. Als een planeet voor ons te dicht bij de zon komt kun je die vanuit de aarde niet meer zien, omdat we dan recht in de zon moeten kijken. Voor Venus gebeurt dat wanneer ze tussen de zon en de aarde in staat en ook wanneer de zon tussen Venus en de aarde staat. Alleen als ze 'ver' van de zon af staat kunnen we haar in het oosten waarnemen als Morgenster en in het westen als Avondster.

Mevrouw Hemel

Inanna 's naam luidt in het Sumerisch *nin-an-na(ak)*, 'Mevrouw Hemel'. Het domein van Inanna was dus de hemel, de plaats waar Venus rond wentelt. Maar het Sumerische woordje 'nin' kon oorspronkelijk ook 'heer' of 'meester' betekenen, en het geslacht van Inanna stond aanvankelijk niet vast. Pas in het derde millennium wordt Inanna een vrouw. Maar er was ook een mannelijke Inanna en in de stad Mari was een tempel speciaal gewijd aan Inanna-Man. Die tweeslachtigheid zou Inanna altijd behouden en heeft te maken met haar dubbelrol als Ochtendster en Avondster. Als Ochtendgodin gedroeg zij zich als een man en vocht zij mee met de koning op het slagveld; maar als Avondgodin was zij een verleidelijke vrouw die zich in een feestelijk gewaad uitdoste en op zoek ging naar een minnaar.

Bijna alle mythen over Inanna hebben te maken met haar eigenzinnige rol aan de hemel. Als Inanna niet aan de hemel zichtbaar was zeiden de mensen dat zij in de onderwereld was afgedaald. Omdat Inanna zo vaak in de onderwereld vertoefde en daaruit telkens weer herrees, was zij een kenner van het dodenrijk die wist hoe je daar weer levend uit te voorschijn kon komen. Daarom riepen de Sumeriërs Inanna aan tijdens hun dodenrituelen en klaagzangen over het afsterven van de natuur, maar ook in het voorjaar zongen de Sumeriërs over Inanna die de liefde bedreef en daardoor de natuur weer tot nieuw leven wekte. Inanna is altijd een godin van tegenstellingen gebleven: Morgenster en Avondster, man en vrouw, leven en dood, vruchtbaarheid en verwelken van de natuur.

Volgende week: Een processie naar de tempel van Inanna

(Bron: Wikipedia)

Je kijkt naar het zuiden. Vóór zonsopgang is Venus in het oosten - rechts op de tekening, de aarde draait zelf in de buitenbocht ook om Venus - gedurende acht maanden te zien als Morgenster en verdwijnt dan uit het zicht vanwege het licht van de zon. Gedurende tachtig dagen loopt Venus achter de zon langs en is niet zichtbaar. Dan verschijnt Venus weer 's avonds aan de avondhemel, na zonsondergang (links). Venus blijft dan acht maanden zichtbaar aan de westelijke avondhemel als 'Avondster'. Vervolgens passeert Venus de baan tussen de aarde en de zon en is zij drie dagen (in de winter) tot twee weken (in de zomer) niet zichtbaar. Dan begint de cyclus opnieuw. Als je op de aarde staat, die zelf ook om de zon draait, lijkt het alsof Venus zich soms versnelt en dan weer afremt, gezien tegen de achtergrond van de vaste sterrenhemel.